

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Črna vsak četrtak in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 6 K, pol leta 3 K in za četrt leta 1,50 K. Naročnina za Nemčijo 8 K, za druge tvejavstrijke države 8 K. List se dopolnjuje do odgovoril. — Uredništvo "Kotičnega slovenskega gospodarja" dobivajo list brez posebne naročilne. — Posamezni št. stanajo 12 vln. — Uradništvo: Koronka cesta št. 5. — Odpisni listi na vsakdanje. — Upravništvo: Koronka cesta št. 5, splošno splošno, pisarne in redništvo.

Nova vojna med Nemčijo in Rusijo.

V ponedeljek, dne 18. februarja ob 12. uri opoldne je na ruski fronti potekel čas premirja, ki je bilo sklenjeno dne 15. decembra 1917. Za stopnik ruske vlade pri pogajanjih v Brest-Litovskem je dne 10. februarja izjavil, da je Rusija končala vojno stanje; razglasil je tudi odpust vojnih sil (demobilizacijo), toda miru, k čemu ga je želela Nemčija, ni maral podpisati. Mirovni odposlanci so šli domov in ruska armada se je začela razhajati, s čimer je sicer že prej začela.

Nemčija pa ni svoje armade umaknila z ruske fronte, ampak jo je baje celo znatno ojačila ter se tako pripravila na nadaljno prodorje v Rusijo. Z utemeljevanjem, da dobiva iz baltških pokrajin (ruske pokrajine ob Vzhodnem morju) neprestane pritožbe o preganjanju tamošnjih Nemcev, Livoncev, Estov in drugih narodov od ruske boljševiške vlade, in da ljudstvo v Kuronski, Livonski in Estonski zahteva, naj se te vzhodnomorske ruske pokrajine priklonijo Nemčiji, je Nemčija v ponedeljek, dne 18. februarja zopet pričela s sovražnostmi proti Veliki Rusiji.

Točno ob 12. uri opoldne se je začela nemška armada gibati. Na levem krilu prodira proti mestu Dvinsk ob reki Dvina, na desnem pa iz ozemlja mesta Kovel (vzhodno od reke Bug in južno od reke Prpjet) v Ukrajino, ki je nemške čete poklicala na pomoč proti boljševikom. Avstrijske čete se teh bojov ne udeležujejo. Nemčiji očitajo Rusi, Angleži, Francozi in Amerikanci, da groo ravna z onemoglo Rusijo; očitajo ji verolomstvo in zahrbtnost.

Nemčija bo menda skušala s svojo armado prodreti do Petrograda. Pohod nemške armade v Rusiji bo sečaj tem lažji, ker je ruska vojska sila vsled notranjih bojov zelo oslabiljena.

Kao je kriv?

Stopil sem preko polja; nasproti se mi smehljajo mlade, upajočine rastlinice — zelena selav. Tu vtiada mir, tu klje življenje, tu je prahodnost. Bode prsilo to, le še sončece, bo vadično zduj se majane in slabotne rastlinice, ponosno bo stala armada klavov, dar božji, upanje človeštva. V duhu vneto pridne ženske, kako spravljajo zrnje, snopke, slisim njih živahno pogovarjanje — pa tiko, kakor prej, zdaj ni več. . . . Nivica je premerjena, zrno vsejano, prešeto. Ne boš se kmet veselit svojega prideka sam, dejal si za druge. Kar si več pridelal kot zase, moraš oddati. . . . Ali rad daš? Ničte te ne vpraša: Ko boš imel shrašen sad svojega znoja, bodo prišli, pretehtali, odmerili. Kdo so tisti, za katere si se trudil?

Po mestih stojijo tovarne. Tisoče delavcev tam dela. Prej je bil odprt svetovni promet — blaga dovolj — zaslužil si je sproti, kar je dal za hrano. Za prilobek si je lahko se kaj več privoščil. Zdaj vlec mesto živež nase iz okolice. Delavec in njegova družina mora živeti. Za delavca, za industrijca, za meščana si delal.

Ob fronti in v zaledju vojaštva nepragledno. Velikanska mašina ali stroj vojske je sestavljena iz 3 delov: Prva podlaga je rodna zemlja, drugi del, ki stoji na zemlji, je vsa industrija, ki proizvaja priprave za boj. Tu je uslužben od navadnega kjučevničarja do najučenejšega kemika in matematika vseh del človeštva. Tretji del je pa vojaštvo, ki rabi proizvode industrije za boj in smrt, in pridelke kmeta za življenje. Obe stranki sestojita iz istih delov. In vmes se govori: za domovino, za storjene krivice za enakovrednost, za samoodlobo. . . .

Siromak, ubože si, kmet! Prej si bil trpin, a zdaj si največji! Mirno si obdeloval zemljo svojo in veselil si se zlatega žita in sladkega vina, božal si svojo lepo živinico; boj med svetom nisi poznal; govornije nisi poznal; ljubil si svojega Boga, svojo zemljo, svoje solce. Pa zazaj si bil trpin že prej? Ker si trpel za trpel! Delal in prideloval si, a dobička od tega so imeli več drugi, pametnejši, oziroma premetnejši. Gospod je storil že veliko, če se ti je milostno blagovolil nasmehljati. Otroke si jim dajal. Šli so v mesta med obrtnike, v tovarne. Vojska v

mirnih časih — večinoma tvoji sinovi. In zdaj — ta vojska že tako dolgo! Ubogi, trikrat ubogi kmetič! Delaj za sebe, da ne pogineš! Delaj za mesta, da ne poginejo! Delaj za vojško, za vojake, da lakote ne ginejo! Oh, pa kako boš delal! Otroci, žene, starčki — saj nimate toliko moči! Ne le delati, tudi se s svojim življenjem moraš, ubogi kmet, povsod krpati in popravljati velikanski stroj vojske. Tvoji sinovi delajo v tovarnah, tvoji sinovi tvorijo večino sposobne vojske — kmet, sključen, oslabil, dvigaj kramp doma, a tvoj sin vzdiguje orožje v fronti. . . . Vse se končno naslanja le na tvoje rame.

Jaz ne morem, praviš, polovico njiv ostane v pušči. Verjamem ti, vprašanje je, če ti bodo drugi verjeli.

Kdo je kriv? Ljubi moj kmetič, ti imaš pri tem vsem še najbolj mirno vest. V miru si sejal, v sreči žel, Bogu se potožil v težavah, bilo je težko, pa bilo je lepo, tudi veselja ni manjkalo.

Ker nisi ti kriv, zato trpiš po nedolžnem. Pri vseh krivicah, ki jih trpiš, te tolaži ta zavest.

Kdo je torej kriv? Tisti so krivi, ki so to zadrževali, kar je po božji volji! Je bil fant nepokoren svoemu očetu, mu je rekel: Nečem doma delati! Pri rudokopih zaslužim bolje in živel bom brezskrbno! Hčerka se je obrnila od srpa in hitela v mesto. Industrija se je prevzdignila v samozavesti in občudovala svoj napredek. Učenost je bila sama sebi namen — Boga niso pustili do besede. Sebičnost in krivičnost je zavladovala v zasebnem, v javnem in v mednarodnem življenju. Sloji vodilni so stopili proč od upliva vere, ki uravnava pota življenja. Mislili so, da hite k napredku, višje in višje so zidali — pa je počel strel iz kanona. . . . Gospod Bog je narodom zmešal jezike, da ne morejo priti do sporazuma. Je strašna ta zmešnjava — vse se je podrlo, vse plava v krvi. Ali si ti kmet temu kriv?

Eno besedico išče vse — kruha, eno utebo vse — mir. Kam grede po kruh? K tebi, moj kmetič! Ti si zaupal božji previdnosti svoje zrno, ko si ga vrgel v zemljo. Ti upaš od Boga ljubeza solca, krepilne rose nebeske, ti kmet si podlaga vsem stanovom. Pri tvojem delu je tudi pravi mir; tih, mirno se obrača brazda od pluga, nesliš o pade zrno v črno prst; udano prenašaš težo dneva in ko si skončal svoje delo, mirno zaspiš. Kdaj pa bo konec svetelnega nemira? Gotovo tedaj, ko bo vse človeštvo u-

LISTEK.

Za trojni naš mili dom.

Ciriljev: Prizor za dekliške zveze.

Osebi: Anica, Micika, kmetski mladenki.

Micika: Pozdravljena, Anica! Kam pa tako maglo?

Anica: Pozdravljena tudi ti, Micika! Mudi se mi k cerkvi, moram se govoriti z odbornicami naše dekliške zveze, da določimo vsjored za prihodnji poudni shod. Nekaj sicer že imam v glavi, pa ne vem, če bo ugajalo.

Micika: Ti si res vedno požrtvovalna, gotovo imaš kako novo misel, ki nas bo vse jako zanimala. Ali te smem prositi, da mi jo razodeneš?

Anica: To rada storim. Saj si tudi ti brihtno deklet, ki se zanimaš za našo organizacijo in rada sodeluješ.

Micika: Nič me ne povzdiga, da se še kje ne prevzamem, kar se tako rado zgodi pri nas ženskah. Teda zanima me tvoj novi predmet za naš poučni shod. Povej mi ga no, povej!

Anica: Moj predmet se glasi: Za trojni naš mili dom!

Micika: Že naslov je zanimiv. Gotovo bo kaj lepega, kar nas bo vse navdušilo.

Anica: Upam, da bo. Pa poslušaj dalje, da ti razodem svoj načrt, kako bom sestrovice poskusila navdušiti za trojni naš mili dom.

Micika: Zelo sem radovedna.

Anica: Micika, ti si gotovo že slišala o majniški deklaraciji naših jugoslovanskih državnih poslancev.

Micika: Sem že čitala o tem večkrat, kako se celo naše občine oglašajo za njo, pa tudi naši dušni pastirji po posameznih dekanijah. Toda nisem čisto na jasnem, kaj hoče majniška deklaracija. Ze beseda deklaracija mi dela preglavice.

Anica: Deklaracija je toliko kot izjava. Naši jugoslovanski poslanci so namreč dne 30. maja lanskega leta izjavili v dunajskem državnem zboru, da tirjajo, naj se vse dežele, v katerih prebivajo Srbi, Hrvati in Slovenci v avstro-ogrski državi, združijo v novo jugoslovansko državo, ki mora dobiti svoj državni zbor in svoje ministre, biti popolnoma za sebe in imeti za vladarja našega svetlega cesarja Karla. Le tako je mogoče, da se Jugoslovani enkrat rešimo večnega zatiranja in tlačenja od strani Nemcev, Lahov in Madžarov.

Micika: A taka je z deklaracijo. Sedaj pa vse razumem. O to bi bilo krasno! Katero mesto pa bi naj bilo glavno v tej novi naši državi?

Anica: Mislim, da bo Zagreb. Vse naše slovenske dežele bi stopile v eno večjo deželo, ki bi dobila ime Slovenija, in naše glavno mesto bo Ljubljana, kjer bo zboroval slovenski deželni zbor. Sedaj spadamo Slovenci v Avstriji pod šest deželnih zborov; v petin smo v manjšini, le na Kranjskem imamo večino. Zato moramo ravno obmejni Slovenci trpeti toliko krivic, zaničevanja in preganjanja. Slovenija mora dobiti od Italije še beneške Slovence, a Italijanom odstopimo, če treba, v zameno eden laški okraj na Južnem Tirolskem. Ogrji pa nam morajo odstopiti zemljo ogrskih Slovencev. Tako bomo v novi jugoslovanski državi vsi Slovenci združeni pod našim milim cesarjem Karlom. Kaj ne, Micika, tedaj bomo Slovenci srečni, pa tudi moči in konec bo sedanjega zatiranja. V naši Sloveniji bo nekaj Nemcev, pa tudi Lahov. Tem bomo dali pravico, ki jim gre, sicer pa bo v naši Sloveniji kraljevala naša mi-

a slovenščina in se bo prosto razvijal naš do sedaj oliko tlačeni slovenski narod.

Micika: Zares, ta načrt je krasen. Katere druge dežele se bodo spadale pod jugoslovansko novo državo?

Anica: Takoj ti povem. Vse dežele, v kateri prebivajo Hrvati in Srbi. In te so: Istra, Dalmacija, Bosna in Hercegovina, Hrvatska in Slavonija in še oni kraji na Ogrskem, v katerih prebivajo Hrvati in Srbi.

Micika: To bo že velika država.

Anica: Seveda bo; merila bo 143.000 kvadratnih kilometrov. To bi bilo toliko kakor 14 kranjskih dežel.

Micika: V kaki zvezi pa bo naša nova jugoslovanska država z drugimi deželami v našem cesarstvu?

Anica: Prav v taki zvezi, v kakršni je sedaj z nami ogrska država.

Micika: Ali jo bomo dosegli, ker, kakor čitam, so ji nasprotni Nemci in Madžari.

Anica: Nič ne de. Vsaka stvar, ki je res dobra, pravična, ima nasprotnike. Dosegli jo bomo, ako se bomo vsi edini potegovali za njo in krepko podpirali naše poslance. Sedanja strašna vojna prinese svobodo tudi malim narodom, mora jo torej prinesiti in nam Jugoslovanom: Slovincem, Hrvatom in Srbom, ki živijo pod vladjo našega svetlega cesarja.

Micika: To je velika zadeva, uvidim, da se moramo tudi ženske zanimati za njo in biti na jasnem, kaj hočemo v bodoče Jugoslovani.

Anica: Vidiš, Micika, naš jugoslovanski novi dom je prvi izmed treh, za katerega bi rada vnele vse naše članice.

Micika: Pa še dva doma imam, o povej no, kaj še dalje misliš!

Anica: Takoj izveš vse. Drugi dom, za kate-